

نظر اول

پخش و تقسیم قدرت سیاسی روش دیموکراسی

داکتر فریار کهزاد

بنیاد فرهنگی کهزاد

نظرها و پیشنهادهای چند جهت بهتر شدن امور افغانستان خدمت خوانندگان ارجمند تقدیم میگردد، امید است مورد توجه قرار گرفته و راه های عملی آن جستجو گردد. در تشریح این نظرها کوشش به عمل آمده است تا هرچه مختصرتر و ساده تر بیان گردد تا بیشتر مردم آنرا درک نموده و برایشان قابل فهم باشد. مردم افغانستان باید از همین حالا جهت اصلاح قانون اساسی، نظام و روش سیاسی و دیگر امور مهم توجه جدی بخرچ دهند. البته این نظرها را نباید با نظریه مغالطه کنیم.

«نظام سیاسی» افغانستان «جمهوری» است و آنهم «جمهوری اسلامی». نظام سیاسی بخاطری ذکر شد تا با «روش سیاسی» مغالطه نشود. گرچه یک تعداد شخصیت ها دیموکراسی را نظام سیاسی میدانند که بکلی نادرست میباشد. زیرا نظام سیاسی جمهوری، شاهی، شاهنشاهی و غیره میباشد و روش سیاسی شیوه ئی است که یک نظام بر مبنای آن امور خود را پیش میبرد مانند دیموکراسی، دیکتاتوری و چیزی بین این دو. روش سیاسی افغانستان «دیموکراسی» اعلام شده است، اما این روش سیاسی که در افغانستان بکار برده میشود، دیموکراسی کامل نبوده بلکه یک نوع دیموکراسی نیمه و نیمکله میباشد که بصورت ریاکارانه بنام دیموکراسی یاد میگردد.

روش دیموکراسی یا مردم سالاری بدون تقسیم، پخش و توزیع قدرت سیاسی امکان ندارد. تقسیم، توزیع و پخش قدرت از اساسات مهمی است که بدون آن روش دیموکراسی نمیتواند به میان آید و نهادینه شود. در کشوری که توقع برده شود تا روش دیموکراسی روی کار آید باید قدرت سیاسی بصورت عمودی و افقی تقسیم و پخش گردد. یعنی قدرت سیاسی بصورت عمودی بین قوه های سه گانه (افغانستان سه قوه سیاسی دارد) اجرائیه، مقننه و قضائیه و

بصورت افقی بین ولایات (یا ایالات) در ساحت جغرافیائی تقسیم و پخش گردد. به عبارت دیگر در کشوری که قدرت سیاسی بصورت خیلی متمرکز در دست یک مقام دولتی باشد، در آن کشور روش دیموکراسی تمرین شده نمیتواند. این نوع روش سیاسی را «دیکتاتوری» گویند. در حال حاضر قدرت سیاسی قوه های اجرائیه، مقننه و قضائیه با هم مساوی نیست و ولایات اصلاً چندان قدرت سیاسی ندارند.

بعضی از کارآگاهان و مبصرین و مفسرین سیاسی همیشه وقتی از دیموکراسی صحبت میشود از آزادی بیان، آزادی اجتماعات و انتخابات و رأی گیری حرف میزنند، اما قسمت مهم روش دیموکراسی را فراموش میکنند و یا حتی نمیدانند. دیموکراسی تنها آزادی بیان و اجتماعات و انتخابات نیست. اینها قسمت های کوچکتر روش دیموکراسی هستند. قسمت مهم و با اهمیت آن تقسیم، توزیع و پخش قدرت سیاسی میباشد. متأسفانه مردم افغانستان را همیشه فریب میدهند و به مرگ گرفتار میکنند تا به تب راضی شوند.

اگر به کشورهای مختلف جهان که روش سیاسی شان دیموکراسی است، نظر انداخته شود، دیده میشود که در کشورهایی که روش دیموکراسی جریان دارد، تمام قدرت بصورت یک دست در اختیار یک مقام نمیباشد. پارلمان قدرت دارد، قضا قدرت دارد و قوای اجرائیه قدرت دارد. همچنان دولت مرکزی و ولایات قدرت دارند. اما در افغانستان همه تحت قدرت ریاست جمهوری میباشد. درست مانند اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی سابق که با از بین رفتن قدرت شخص اول بنا بر نبود دیموکراسی تمام آن امپراتوری بزرگ از هم ریخت و پاشید و مبارزات مردم افغانستان آنرا تسریع بخشید.

پس اگر میخواهیم اوضاع افغانستان بهبود یابد، باید در اصلاح سیستم سیاسی کشور توجه جدی بخرچ دهیم. در آینده نه چندان دور که قانون اساسی افغانستان اصلاح خواهد شد، نکات آتی را باید جداً مورد توجه قرار داد:

- 1- در قسمت عمودی، قدرت سیاسی به قوه های اجرائیه، مقننه و قضائیه بصورت مساوی تقسیم گردد.
- 2- در قسمت افقی، ولایات دارای قدرت بیشتر شوند تا یک مقدار مهم کارهای خود را خودشان پیش ببرند.
- 3- والی های ولایات از طرف مردم انتخاب شوند. اینست قسمت مهم قدرت ولایات.
- 4- تعداد ولایات از 34 به تقریباً 10 ولایت بزرگ تقلیل یابد زیرا بیحد و بی مورد این تعداد زیاد است و به عوض بهبود کار، باعث کندی و هرج و مرج میگردد.
- 5- هر ولایت بزرگ (یا ایالت) دارای یک مجلس شورای ولایتی باشد.
- 6- با وجودیکه والی ها از طرف مردم در انتخابات و رأی گیری انتخاب میشوند، قوماندان های نظامی از طرف وزارت دفاع ملی مقرر شده و در امور سیاسی دخیل نباشند.
- 7- غیر متمرکز و انتخابی ساختن نهاد های مهم کشور مانند دانشگاه ها، شهرداری ها، انجمن های علمی، اجتماعی، ورزشی، هنری، دینی و غیره.

بصورت کلی هدف از روش سیاسی دیموکراسی و نظام جمهوری آنست تا قدرت سیاسی در یک نقطه متمرکز نکند و در دست یک شخص نباشد. هرگا چنین شد نه آن دولت نظام جمهوری

دارد و نه روش سیاسی دیموکراسی. هرگاه پخش قدرت سیاسی بصورت عاقلانه و منطقی صورت گیرد در نتیجه یک نقطه قدرت از بین رفته و همه با مسئولیت امور کاری خود را پیش خواهند برد.

نظام سیاسی اصلی افغانستان امروزی یک نوع نظام شاهی است و بصورت دیکتاتوری ولی بنام دیموکراسی اداره میگردد. ببینید آیا یک ثلث سناتورها از طرف ریاست جمهوری تعیین و مقرر میشوند؟ این نوع مواد صرف در قوانین اساسی کشورهای شاهی میباشد تا قدرت شاه تضمین گردد. پس اگر افغانستان نظام جمهوری دارد و روش سیاسی آن دیموکراسی میباشد، تعیین و مقرر ثلث سناتورها از طرف رئیس جمهور چه معنی میدهد؟!!

تقسیم، توزیع و پخش قدرت سیاسی در افغانستان مهمتر از هر موضوع دیگر میباشد. این مسئله رابطه مستقیم به امنیت، اقتصاد، بازار کار، پیشرفت کشور و آسایش مردم دارد. افغانستان و مردم آن دولت های خودکامه و دیکتاتوری های رنگارنگ ظالمانه و شریفانه را زیاد دیده اند ولی هیچگاه مردم عزیز و شریف ما در قدرت سیاسی سهم نبوده اند، بنابراین هیچگاه جمهوری و دیموکراسی واقعی را تجربه نکرده اند.

این موضوع بصورت بسیار مختصر توضیح شد و در آینده میتوان بالای آن بحث بیشتر نمود.
/18 جنوری 2015/